

Non scholae **Sed Vitae** discimus
Vereniging Vrienden Seniorenacademie HOVO Brabant

Met Sed Vitae naar het Land van Heusden en Altena Fort Altena en vestingstad Woudrichem

8 mei 2026

Fort Altena en Woudrichem zijn door hun functie in de geschiedenis met elkaar verbonden. Woudrichem is vanaf de 80-jarige oorlog een vesting en Fort Altena is een deel van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, die als vesting diende voor het gebied dat tegenwoordig Randstad wordt genoemd. De kanonnen die bij het fort en op de Woudrichemse vesting stonden moesten een vrij schootsveld hebben en dat betekende dat gebouwen die in de weg stonden in oorlogstijd afgebroken werden.

Tegenwoordig zijn zowel vesting Woudrichem als de waterlinie historisch beschermd. De waterlinie is zelfs op de UNESCO Werelderfgoedlijst geplaatst; Woudrichem is een beschermd dorpsgezicht. Verder geldt voor beide dat toerisme nodig is om het fort en de vesting in stand te houden. In Fort Altena is een brasserie gevestigd die voor allerlei vormen van feestelijkheden een passende entourage biedt. In Woudrichem-vesting wonen 680 mensen die de beperkingen van een huis in een krappe vestingstad voor lief nemen. Parkeren is een vaak genoemde moeilijkheid. Bedrijvigheid is er afgezien van de horeca nauwelijks, dus 'bestaat' Woudrichem vooral van de bezoekers die in de zomer en de weekenden het schilderachtige stadje bezoeken.

Op beide locaties werden we door gidsen rondgeleid en ingelicht over het ontstaan en geschiedenis van de plaats. Voor Fort Altena – en alle andere forten van de waterlinie – geldt dat ze nooit echt nuttig zijn geweest. In de 1^e wereldoorlog was Nederland neutraal en bij de Duitse inval op 10 mei 1940 konden de forten de vijand niet tegenhouden, want ze vlogen over de waterlinie heen.

Hetzelfde geldt in mindere mate voor de vesting Woudrichem. In de 16^e en 17^e eeuw maakte het deel uit van een ring van vestingsteden langs de grote rivieren – Willemstad, Geertruidenberg, Heusden en andere steden zorgden ervoor dat de kern van de Republiek geen gevaar liep. Na de Franse tijd werd de vesting deel van de waterlinie, zoals nu nog te zien is – en door de gidsen getoond.

Bij aankomst in de brasserie van Fort Altena genoten we van koffie (of thee) met heerlijke appeltaart en konden we met Sed Vitaeleden die we een tijd niet hadden gezien gezellig bijpraten. De rondleidingen waren interessant en nodigden uit tot een rustpauze met een lunch, toepasselijk Bivaklunch genoemd. Ook na de kennismaking met vesting Woudrichem was er gelegenheid de dorst te lessen – het was die vrijdagmiddag best warm – en samen de excursie na te bespreken. Algemene conclusie: een geslaagde dag.

Verslag: Ben Geutjes Foto's: Alphons Raaijmakers, Francis Huisman, website

Foto impressie

Jacoba van Beieren

